

BARNEOMBUDET

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

E-post: postmottak@kud.dep.no

Deres ref:

Vår ref:
13/00330-2

Saksbehandler:
Sidsel Hommersand

Dato:
29. april 2013

Høring - utkast til lov om beskyttelse av mindreårige mot skadelig bildeprogram

Barneombudet viser til høringsbrev datert 31.01.2013. Barneombudet synes det er et godt arbeid som er gjort i høringsnotatet, med tydelige anbefalinger og forslag.

Barneombudet stiller seg positiv til forslaget om å samle regelverk om beskyttelse av mindreårige i en egen lov. Vi synes det er viktig å hindre at det opereres med ulike regler og praksis for visning av bildeprogram på de forskjellige formidlingsplattformene.

I vårt høringssvar vil vi kommentere forslag departementet ønsker tilbakemelding på, samt fremheve noen elementer vi anser som viktige.

Mandat

Barneombudet skal i henhold til lov og instruks arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt tilbørlig hensyn til på alle samfunnsområder. Ombudet skal særlig følge med i at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt, og at norsk rett samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barnets rettigheter. Ombudet skal av egen tiltak, eller som høringsinstans, ivareta barn sine interesser i samband med planlegging og utredning på alle felter, foreslå tiltak som kan styrke barns rettsikkerhet, med mer. Ombudets mandat er begrenset til barn under 18 år.

Vi tar med dette utgangspunkt i barnas rettigheter ut fra Barnekonvensjonen. Sentralt i denne forbindelse, står konvensjonens artikkel 3, om barns beste, artikkel 13 om retten til informasjon, artikkel 17 om retten til å motta informasjon som ikke er skadelig, og artikkel 31 om retten til å delta i kunst- og kulturliv.

Generell kommentar

Barneombudet mener det er et viktig grep som nå blir gjort. Det gjelder både forslaget om et samlet regelverk for å beskytte barn mot skadelig bildeprogram, og å pålegge tiltak for å overholde aldersgrenser på fjernsyn og audiovisuelle bestillingstjenester. Barneombudet har tidligere tatt til orde for nye retningslinjer siden ettersom Norge har et nytt mediebilde og en ny digital hverdag.

Vi ser utfordringen departementet står overfor med hvilke av artikler i FNs barnekonvensjon som skal stå sterkest; retten til beskyttelse mot skadelig informasjon art 17, eller retten til informasjon art. 13. Disse er i utgangspunktet likestilt.

Som det blir påpekt i høringsnotatet, er det lite forskning på virkingen av å bli utsatt for skadelig medieinnhold. Det er også svært individuelt hvordan barn og unge reagerer på bildeprogram. Vi støtter derfor at *vurderingene etter begge lover* (lov om film og videogram, kringkastingsloven) *er basert på skjønnsmessige og kunnskapsbaserte kriterier og ikke dokumentert skadevirkning. (beskyttelse mot antatt skade).*

Tilbakemelding til departementet:

8.6.2 aldersgrenseinndeling:

Barneombudet er en av aktørene som har uttrykt ønske om en 13 års aldersgrense. Ved flere tilfeller der vi har vært inne og vurdert filmer, har vi sett behovet for en slik aldersgrense. Spesielt gjelder dette amerikanske filmer som tydelig er produsert ut i fra en PG13 grense.

Selv om Medietilsynet i sin aldersgrensefastsettelse (slik det fungerer i dag) ikke skal ta hensyn til ledsagerregelen, der barn 3 år yngre enn aldersgrensen kan se filmen med en foresatt, har vi som Barneombud måttet ta dette hensynet. Vi ser det som *svært* viktig at det i den nye loven presiseres at ved visning i skole, SFO barnehage o.l. er en bindende aldersgrense. Barneombudet får mange henvendelser om slike situasjoner, der filmer brukt i utdanningssammenheng og ofte blitt oppfattet som fritak fra aldersgrensen.

Foreldre melder til oss at de opplever å ikke ha kontroll med hva som blir vist, og at de har hatt barn under den satte aldersgrensen. Samtidig får vi også meldinger fra foreldre at én lærer eller én voksen fra barnehagen ikke er tilstrekkelig til å ivareta ledsagerregelen godt nok, der det er mange barn tilstede.

Barneombudets forslag er å gå for alternativ 2: **Alle - 7år- 11år- 13 år - 15 år - 18 år.**

I høringsnotater begrunnes alternativ 3 med at; *«av hensyn til den endringen som normalt skjer hos barn ved skolestart og mellom 6. og 7. klasse så foreslås det Alle-6år-9 år-12-år-15 år-18 år.*

Vi synes denne begrunnelsen er noe enkel, og lurer på hvor den er hentet fra. Barns modenhet og utvikling varierer veldig fra barn til barn, og ikke nødvendigvis ut i fra alder. Det er nettopp derfor aldersgrensesetting er vanskelig. Skolestart ved 6 år er strukturelt begrunnet og ikke ut i fra et gitt modningsnivå.

Dessuten er 13 år det mest riktige, hvis man først skal rette seg etter PG 13 filmene.

Ledsagerregelen:

Barneombudet har tidligere uttalt oss kritiske til ledsagerregelen. For at aldersgrensene skal ha noe for seg, mener vi at de bør være absolutte. Hvis man først ser det som nødvendig med en lovregulering for nettopp å beskytte barn, er det lite konsekvent å samtidig fritta foreldre/foresatte/voksne for å følge denne og dermed kunne kan se bort i fra aldersgrensen.

Film på kino er en annen opplevelse enn på DVD/Blu-ray hjemme i egen stue. Hjemme kan man både snakke fritt, skru av eller pause hvis ønskelig, eller velge å spole. Hva foresatte velger å gjøre hjemme overlater vi til foreldreansvaret, men for visning på en offentlig arena, bør det være tydelige regler. Dessuten vil det variere hvilken voksen/ foresatte/eller foreldre til venner barnet går på kino med. I artikkel 5 i barnekonvensjonen fremheves foreldreansvaret, men her velger vi å sette hensynet til barnets beste først.

Med en ledsagerregel overlates det til foreldrene eller andre voksne å ta en avgjørelse på om film er egnet for eget barn ut i fra en film de ikke har sett. De blir prisgitt den beskrivelsen som distributør eller filmprodusenter velger å markedsføre filmen med. Her kan det være vanskelig å utføre et godt foreldreansvar.

Hvis departementet allikevel velger å opprettholde ledsagerregelen, og lar det være opp til foreldrene å velge for sitt eget barn fram til og med 15 år, stiller vi oss svært kritiske til det. Det vil bety at foreldre kan ta med en et seks år gammelt barn på en 13- eller 15 årsaldersgrense film. Her bør det utarbeides noen retningslinjer til barns beste. Ledsagerregelen bør etter vårt syn, i hvert fall ikke gjelde lenger enn til neste aldersgrense.

8.6.3.3 Bildeprogram som ikke har forhåndskontroll

Barneombudet støtter at i de tilfeller der Medietilsynet ikke har foretatt en forhåndskontroll, bør Medietilsynets retningslinjer legges til grunn for avgjørelsen fjernsynstilbyder, distributør eller tilbyder av audiovisuelle tjenester tar. Vi får flere henvendelser fra publikum der de klager på spesielt aldersgrenser på DVD/Blu-ray, og at de mener disse er feil og virker tilfældige.

Hvis det skal etableres et bransjeorgan (8.13), mener vi at Medietilsynet fremdeles må foreta stikkkontroller. Dette for å sikre seg at retningslinjer blir fulgt, og at det ikke blir selvregulering i bransjen og at myndighetene tar sitt kontroll- og tilsynsansvar alvorlig.

8.6.5 Målgruppebehandling:

Barneombudet får en del meldinger fra publikum om at de føler seg ”lurt” av aldersgrensen, fordi filmen i utgangspunktet har en voksen målgruppe. Vi mener derfor det bør lovfestes at bransjen må opplyse om målgruppe. Spesielt ser vi behov for dette der det er stort sprik mellom aldersgrense og målgruppe.

8.7.1 b) Plikt til å sikre at aldersgrensene overholdes/audiovisuelle bestillingstjenester:

I de senere årene har Barneombudet mottatt flere bekymringer for at program som ved sendingstidspunktet følger vannskilleprinsippet og sendes etter 21.00, men som ligger tilgjengelig på Nett-TV hele døgnet. Vi støtter derfor forslaget om at *tjenestetilbyder plikter å tilby tiltak og iverksette tiltak som hindrer mottak av bildeprogram med skadelig eller alvorlig skadelig innhold*. Vi støtter også forslaget med å opprettholde vannskilleprinsippet, og den gjeldende praksis med gradert vannskille.

Vi vil i tillegg presisere at dette må være enkelt for mottaker å ta i bruk og bli kjent med disse tiltakene.

8.9.2 Klager på aldersgrenser satt av Medietilsynet:

Barneombudet har tidligere sendt en henvendelse til departementet og til Medietilsynet angående vår rolle som klageinstans. Vi synes at regelverket og iverksettelse av dette har vært noe uklart. Barneombudet foreslår derfor endring av dagens klageregler. I dag har Barneombudet klagerett på vedtak om aldersgrense. Dette gir etter Barneombudets oppfatning et misvisende inntrykk av hva Barneombudet faktisk gjør, og vi er bekymret for at det gir en falsk trygghet for publikum at vi innehar en formell klagerett. Dette er ikke et av kjerneområdene til Barneombudet. Det varierer derfor i hvilken grad Barneombudet har ansatte med relevant kompetanse på dette området.

Å klage på Medietilsynets aldersfastsettelse vil, i konkurranse med andre saker til Barneombudet av alvorlig karakter (vold, overgrep, barnevern, strafferett, mobbesaker mm),

også ofte måtte prioriteres ned. Videre er ordningen problematisk i relasjon til lov om barneombud. Vi har ingen tilsvarende ordning med formell klagerett på andre områder. Barneombudets kompetanse etter loven går snarere ut på at vi kan gi en uttalelse i en sak, og vi kan blant annet viderehenvise en sak, se lov om barneombud § 5 og instruks for barneombudet § 4. Vi mener det er mest hensiktsmessig at Barneombudets kompetanse også på dette området er forankret innenfor de rammene og praksis som er dratt opp gjennom lov og instruks for ombudet.

For å sikre at noen med et spesifikt barneperspektiv kommer inn, kan det likevel være hensiktsmessig å lovfeste at alle klager på aldersgrenser skal sendes til Barneombudet for uttalelse før saken avgjøres av klageinstansen. Det bør i så fall være opp til Barneombudet å selv bestemme om man ønsker å gi en uttalelse i saken. Dette vil være i samsvar med lov om barneombud § 3 som gir ombudet rett til selv å prioritere hvilke saker som tas til behandling. En slik ordning vil sikre at Barneombudet får en mulighet til å komme inn i klageprosessen i tide og sikre at man får fram et barneperspektiv. Samtidig mener vi det er et viktig prinsipp at Klagenemda har full kompetanse.

Med det mener vi at Klagenemda også av eget tiltak må kunne vurdere, og endre, Medietilsynets vedtak. Hva foresatte velger å gjøre hjemme overlater vi til foreldreansvaret, men for visning på en offentlig arena, bør det være gjeldende regler.

8.12 PEGI- ordningen

Barneombudet støtter forslaget om å lovfeste bruk av PEGI-ordningen for leverandører og distributører av spill for PC og nett. Selv om det er gode rutiner og bruk av dette systemet allerede, ser vi det som viktig og nødvendig å lovfeste det frivillige.

Ut over det nevnte har ikke Barneombudet noen andre kommentarer. Lykke til med ferdigstillingen.

Vennlig hilsen

Anne Lindboe
barneombud

Sidsel Bjerke Hommersand
seniorrådgiver kultur- og
kommunikasjon

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

